

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 174

Din 16.03.2022

Dosar nr.: 171/2021

Petiția nr.: 1878/10.03.2021

Petentă:

Reclamat:

Obiect: mesaje postate pe pagina de socializare Facebook prin se care facilitează exprimarea unor mesaje/comentarii discriminatorii, degradante și hărțuitoare la adresa comunității maghiare din România: *“viitorul Avocat al Poporului va fi nominalizat de către UDMR” și “Monitorul oficial al României trebuie să fie publicat exclusiv în limba română, nu și în limba maghiară”.*

Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentei

1.

Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatei

2. cu adresa de corespondență:

II. Procedura de citare

3. Având în vedere contextul evoluției epidemiologice determinate de răspândirea virusului SARS-CoV-2, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a informat părțile cu privire la faptul că au posibilitatea de a trimite punctul de vedere în scris (precum și orice alte acte sau dovezi), soluționarea speței urmând a se face în lipsă, cu acordul acestora;

4. Procedură legal îndeplinită.

III. Susținerile părților

Susținerile petentei

5. Petenta susține că reclamatul, prin mesajele pe care le postează pe Facebook, în calitate de deputat, dă naștere unor mesaje/comentarii discriminatorii și hărțuitoare la adresa comunității maghiare din România.

Astfel, arată că în data de 3 iunie 2021, reclamatul a postat următorul mesaj: ***“viitorul Avocat al poporului va fi desemnat de către UDMR”***. La acea postare comentariile celor care îl urmăresc pe reclamat au avut clar o tentă discriminatorie, respectiv: *“Cum dom-le să puneți avocatul poporului român un ungar??? Nu putem asista neputincios la distrugerea neamului românesc. Trădătorii! Cu banda asta mafiotă de la guvernare...te aștepți la orice crimă. Ce caută ungurii acolo??? A ajuns*

România să fie condusă numai de etnii!!! Ticălăși și trădători! Și nu punem mâna pe arme? ...Dulce și sângeroasă va fi răzbunarea acestui popor!”.

6. Cea de-a doua postare a reclamantului reprezintă înregistrarea video a unei intervenții la tribuna Parlamentului, prin care a criticat faptul că, Monitorul Oficial al României se publică și în limba maghiară, solicitând astfel Parlamentului să modifice legea în așa fel încât Monitorul Oficial să fie publicat doar în limba română.

Discursul reclamantului este următorul: *“În urmă unor jocuri politice care au avut loc cu foarte mult timp în urmă, România editează publicația oficială de stat și în limba maghiară, o chestiune absolut șocantă. Or, vă chem dragi colegi să corectăm această ticăloșie. Am înțeles jocurile politice, am înțeles negocierile...În toate statele din lume publicația oficială de stat se editează în limba oficială de stat în acel stat. România este unica țară din lume care editează publicație oficială de stat și în altă limbă decât cea oficială. Este curios cum UDMR spune să nu ne întoarcem în trecut. Același UDMR care visează să construiască în România Ungaria Mare, același UDMR care vizează Regiunea Autonomă Maghiară, acea regiune stalinistă care a fost implementată în România. Da domnilor de la UDMR, în Parlamentul României a intrat și o formație de patrioți care nu tolerează tupeul vostru. Punct!”*

Petenta susține că, și la această postare, mesajele au un vădit un conținut discriminatorii: *“Mi-a plăcut discursul dvs, scurt și la obiect! Bravo, dle.! Respect pentru poziția luată! Susținem AUR, dreptatea și adevărul. Sper să își cunoască cât mai repede lungul nasului. Să reveniți de mai multe ori în Parlament cu acest mesaj. Felicitări! Tupeul maghiarilor este admis de cei aleși, care nu toți sunt patrioți. Trebuie făcuți pași în timp. Sunteți în România. Vreți maghiară..? valea la voi în Ungaria! Cum să nu turbezi de nervi când vezi tupeul ungarilor în Parlamentul României?! Este incredibil cât tupeu obraznic, ne jignesc și ne umilesc cum vor ei..etc.”*

7. Petenta susține că, deși reclamatul solicită comentarii decente și avertizează că cele care nu sunt așa vor fi șterse, iar autorii blocați și deși tonul comentariilor este mai rezervat, totuși esența nu se schimbă cu nimic, anume că acele comentarii arată sentimente negative față de maghiari și îndeamnă la restrângerea drepturilor lor. De asemenea, petenta arată că reclamatul este conștient de faptul că mesajele și postările sale vor fi urmate de mesaje împotriva maghiarilor din România. Prin urmare, comite fapta cu vinovăție.

8. Având în vedere cele de mai sus, petenta arată că reclamatul este recidivist, considerând că se folosește de funcția publică deținută pentru a instiga la ură împotriva etnicilor maghiari.

9. În drept, petenta invocă prevederile art. 2 alin. 1 și 15 din OG. nr. 137/2000, cu toate modificările ulterioare.

10. Nu în ultimul rând, petenta invocă jurisprudența CEDO, respectiv cauza *Magya Tartalomsgalgtatok Egyesulete și Index.hi ZRT contra Ungariei și cauza Delfi contra Estoniei*.

Susținerile reclamatului

-

IV. Motivele de fapt și de drept

Cadrul legal aplicabil. Dreptul național și internațional aplicabil / jurisprudența

11. Prevederile legislative relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

Constituția României:

- **Art. 1 alin (3):** "România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate."

- **Art.16** Egalitatea în drepturi: "(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări. (2) Nimeni nu este mai presus de lege. (...)”

- **Art. 29** Libertatea conștiinței:

“(1) Libertatea gândirii și a opiniilor, precum și libertatea credințelor religioase nu pot fi îngrădite sub nici o formă. Nimeni nu poate fi constrâns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă, contrare convingerilor sale. (2) Libertatea conștiinței este garantată; ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc”

- **Art. 30** Libertatea de exprimare: (1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de (6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată

– **Art. 2 alin. (1):** "Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice."

- **alin. (4):** "Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale”.

- **alin. (5):** "Constituie hărțuire și se sancționează contravențional orice comportament pe criteriu de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, gen, orientare sexuală, apartenență la o categorie defavorizată, vârstă, handicap, statut de refugiat ori azilant sau orice alt criteriu care duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv”

- **Art. 15 - Dreptul la demnitatea personală:** „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice

comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia”.

Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale;

Art. 10 alin. (1): *“Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare”.*

- **(2):** *“Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești”.*

Art. 14 - Interzicerea discriminării: *“Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta Convenție trebuie să fie asigurată fără nicio deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație”.*

Principiile de analiză

12. Curtea Constituțională a statuat în mod constat că „*principiul egalității implică un tratament egal pentru toți cetățenii aflați în situații egale*”. Totodată, Curtea Constituțională a reținut că „*principiul egalității consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție nu presupune uniformitate, așa încât, dacă:*

- *la situații egale trebuie să corespundă un tratament egal,*
- *la situații diferite, tratamentul juridic nu poate fi decât diferit.*
- *Egalitatea părților nu exclude, ci chiar implică un tratament juridic diferențiat”.*

13. Prin urmare, se poate vorbi de o posibilă **discriminare directă** în condițiile în care o persoană este tratată în mod nefavorabil, prin comparație cu modul în care au fost sau ar fi tratate alte persoane aflate într-o situație similară, iar motivul acestui tratament îl constituie o caracteristică concretă a acestora, care se încadrează în categoria „*criteriului protejat*”.

14. Pentru existența discriminării directe trebuie îndeplinite cumulativ următoarele **condiții:**

- existența unui tratament diferențiat manifestat prin: orice deosebire, excludere, restricție sau preferință;
- existența unui criteriu de discriminare;

- existența unui raport de cauzalitate între criteriul de discriminare și tratamentul diferențiat;
- tratamentul diferențiat trebuie să aibă ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea, folosinței sau exercitării în condiții de egalitate a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a unui drept recunoscut de lege;
- existența unor persoane sau situații aflate în poziții comparabile.

Aplicarea principiilor la spetă

15. În fapt, Colegiul Director reține textele reclamatului postate pe pagina personală Facebook, texte prin care își exprimă nemulțumirea față de subiecte publice care au legătură cu comunitatea maghiară din România, precum și comentariile cititorilor paginii.

16. În drept, Colegiul director se raportează la prevederile la art. 10 și art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, art. 1 alin. (3), art. 16, art. 29 și art. 30 din Constituția României, revizuită în 2003, art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (în continuare O.G. 137/2000).

17. Libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice. Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.

18. În nenumăratele decizii asupra libertății de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acest drept „acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și acele care șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică. (CEDO, Lingens c. Austriei, nr. 9815/82, hotărârea din 08.07.1986).

19. Libertatea de exprimare nu este însă un drept absolut și comportă limitări în situații expres prevăzute de lege. În acest sens, este relevantă practica Curții Europene a Drepturilor Omului de la Strasbourg în aplicarea art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită de o manieră convingătoare, iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei “nevoii imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere (Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.) Protecția demnității umane este una dintre valorile protejate în raport cu libertatea de exprimare. Libertatea de exprimare este susținută

până la limita în care încalcă un alt drept fundamental într-o măsură atât de gravă, încât dreptul la libertate de exprimare devine secundar. Libertatea de exprimare acoperă și declarațiile jignitoare până la momentul la care acestea nu conduc la incitare violentă (Surek și Ozdemri vs. Turcia, Karatas vs. Turcia, Oberschlick-Austria și Nilse – Johnsen vs. Norvegia – CEDO).

20. Colegiul este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării raportat la declarațiile reclamatului obiect al prezentei petiții. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și în consecință se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

21. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie:

- **să fie prevăzută de lege** (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),
- **să urmărească un scop legitim,**
- **să fie necesară într-o societate democratică și**
- **să fie proporțională cu scopul urmărit** (Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

22. Prima cerință, cea a existenței unei prevederi legale, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000. Totuși, apreciem că aceste texte de lege trebuie coroborate cu art. 2. alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”. Apreciam că **ambele texte normative sunt previzibile și accesibile**, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

23. Raportat la **scopul legitim urmărit** prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane.

24. Protecția demnității unei persoane aparținând unei anumite categorii constituie un **scop legitim** într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcarea a demnității umane, ca drept constituțional protejat, declarațiile, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele:

- un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională,
- ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane, legat de sexul acestora – astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

25. Nu încapă îndoială că informația difuzată capătă un **caracter public atâta timp cât este făcută într-un spațiu online, cum este rețeaua de socializare Facebook.**

26. Din analiza afirmațiilor reclamatei, Colegiul director constată că acestea nu depășesc limitele libertății de exprimare. Afirmațiile petentei nu sunt la adresa

etnicilor maghiari ci la adresa membrilor unui partid politic, în speță UDMR. Prin urmare, Colegiul director reține că postările vizează chestiuni politice și au caracter de interes public.

27. În ceea ce privește comentariile cititorilor, venite ca reacție la postările reclamatului, Colegiul director se raportează la Decizia nr. 2612/2020 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, împotriva Hotărârii CNCD nr. 106/17.03.2018 (în această Hotărâre, Colegiul a reținut fapta de discriminare și a sancționat fapta cu amendă contravențională în cuantum de 2000 lei), prin care instanța reține faptul că petentul trebuia mai întâi să solicite reclamatului ștergerea mesajelor cu conținut discriminatoriu, iar la refuzul reclamatului, petentul avea dreptul să sesizeze Consiliul. Astfel, instanța supremă reține următoarele: [*“Referitor la răspunderea autorilor comentariilor, CEDO a stabilit că pentru constatarea răspunderii în cazul unui jurnalist care a contribuit la disimularea informațiilor ce aparțin unor terți este necesară **“existența unor motive deosebit de puternice”**. S-a mai reținut de către instanța europeană faptul că reclamații au șters comentariile în discuție de îndată ce au fost notificați cu privire la intentarea procesului civil, precum și faptul că **acea campanie denigrată nu ceruse niciodată eliminarea comentariilor, ci a mers direct în judecată. Dacă s-ar desființa secțiunea “comentarii” ar fi compromisă libertatea de a comunica informații pe internet. Elementele analizate în cauza Magyar nu pot fi aplicate în speța de față, întrucât știrea postată nu este lipsită de bază factuală, iar pârâtul nu a cerut anterior sesizării CNCD ștergerea respectivelor mesaje. CEDO a mai subliniat faptul că un sistem bazat pe un disclaimer privind responsabilitatea utilizatorilor pentru comentariile postate și un sistem de ștergere a comentariilor la o simplă solicitare a persoanei vizate pot constitui o alternativă pentru a se realiza un just echilibru între drepturile concurente implicate, în situația în care observațiile utilizatorilor terți nu se manifestă sub forma unor discursuri de incitare la ură și a unor amenințări directe la adresa integrității fizice a persoanelor. Chiar dacă autorul sesizării, a selectat numai unele comentarii considerate ofensatoare la adresa comunității maghiare, la o lectură completă se poate observa că autorii respectivelor remarci au înțeles să-și exprime dezaprobarea nu față de comunitatea maghiară, ci față de primarul din localitatea respectivă.....*** Curtea mai reține, tot prin prisma jurisprudenței CEDO, că deși, agresive pe alocuri, comentariile la articolul postat de, aceste comentarii nu se încadrează într-un discurs al urii sau al amenințărilor directe pentru integritatea fizică. Astfel, CEDO a reținut că *“deși textul în discuție fusese redactat în termeni foarte duri, peiorativi și insultători, cu toate acestea, declarația citită în ansamblul ei nu avea acest caracter, întrucât a fost făcută în contextul unei discuții cu privire la o chestiune de interes general și public. Comentariile au demonstrat oprobiul cu caracter emotional al reclamantului cu privire la acțiunile...”*]

28. Având în vedere cele de mai sus, Colegiul director reține că petentul nu a solicitat reclamatului ștergerea comentariilor din spațiul public. Prin urmare, recomandăm ca pe viitor să petenta să solicite reclamatului ștergerea comentariilor care duc la un comportament ostil și degradant la adresa comunității maghiare.

29. În prezenta speță, Colegiul director reține faptul că reclamatul folosește *disclaimer-ul* (solicită comentarii decente și avertizează că cele care nu sunt așa vor fi șterse, iar autorii blocați), însă recomandăm reclamatului să șteargă comentariile care duc la un comportament discriminatoriu la adresa comunității maghiare din România.

30. Astfel, Colegiul director reiterează faptul că este esențial pentru persoanele care se exprimă public **să evite comentarii care pot răspândi și conduce la creșterea intoleranței** (a se vedea Feret v. Belgium (no. 15615/07), Chamber of Judgment of 16 July 2009 – Curtea Europeană a Drepturilor Omului).

Pentru considerentele de mai sus, Colegiul director, cu unanimitate de **voturi pentru**, decide următoarele:

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

- 1.** Raportat la textele postate, Colegiul director consideră că **acestea nu depășesc limita libertății de exprimare;**
- 2.** Raportat la comentariile venite ca reacție la postările reclamatului, se reține lipsa solicitării exprese a petentului către reclamat de a șterge comentariile cu un posibil caracter discriminatoriu.
- 4.** O copie a hotărârii se va transmite părților.

V. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VI. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicata și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

DIACONU ADRIAN – Membru

GRAMA HORIA – Membru

HALLER ISTVAN – Membru

JURA CRISTIANA - Membru

LAZĂR MARIA – Membru

MOȚA MARIA- Membru

OLTEANU CĂTĂLINA – Membru

Data redactării: 28.03.2022

Redactat și motivat de A.P.G. și H.G

Notă: Hotărârile emise de Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit ***O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ***, constituie de drept titlu executoriu.